

ע"פ 7701/17 - אוקסנה סנדלר נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

ע"פ 7701/17

לפני: כבוד השופט מ' מזוז

המערערת: אוקסנה סנדלר

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בחיפה (השופט א' פורת) מיום 7.9.2017 בצ"א 58046-02-17

תאריך הישיבה: ב' בחשון התשע"ח (22.10.2017)

בשם המערערת: עו"ד אביטל בן נון

בשם המשיבה: עו"ד נורית הרצמן; עו"ד יוסי גינטל

החלטה

1. ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בחיפה (השופט א' פורת) מיום 7.9.2017 בצ"א 58046-02-17 להטיל צו חילוט זמני על רכוש של המערערת - הכולל את בית מגוריה וכספים שנתפסו בחשבונות הבנק שלה וכן רכב של המשיבה מסוג BMW - עד לתום ההליכים נגדה. כן נענה בית המשפט לבקשת המדינה להורות על מכירת רכבה של המערערת על מנת לשמר את ערכו הנשחק עד שיוכרע דינה של המערערת. כל זאת בתוקף סמכותו לפי סעיף 23 לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 (להלן: החוק או חוק איסור הלבנת הון), סעיף 36 לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973 (להלן: הפקודה) וסעיף 38 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש), התשכ"א-1969.

2. ביום 27.2.2017 הוגש כתב אישום נגד המערערת המייחס לה עבירות של החזקת מקום לשם זנות, סרסרות למעשה זנות, התחמקות מתשלום מס הכנסה, הלבנת הון, פעולות ברכוש אסור והדחה בחקירה. על פי המתואר בכתב האישום, המערערת החזיקה וניהלה שני בתי בושת בחיפה החל משנת 2010. המערערת פנתה לנשים שהכירה על מנת שיעסקו בזנות בבתי הבושת תוך שהיא קובעת את שעות העסקתן ותנאי העסקתן. המערערת לא דיווחה לפקיד השומה על הכנסותיה, שהוערכו בסכום של ₪ 4,420,820 לאורך יותר משש שנים. כן מיוחס למערערת כי מסרה לאנשים שונים כספים במזומן והורתה להם להפקיד את הכספים לחשבון הבנק שלה תוך שהיא מדריכה אותם להציג מצג שווא באם ישאלו על מטרות ההפקדה. המערערת פיצלה את ההפקדות כך שלא יעלו על הסכומים המקימים חובת דיווח, ועשתה פעולות רבות בכספים שהם רכוש אסור במטרה להסוות את מקור הכספים, ובהן רכישת רכב מסוג BMW תמורת 682,493 ₪ ובית מגורים בעיר ראשון לציון תמורת 3.3 מיליון ₪. לבסוף, כתב האישום מייחס למערערת ניסיונות להניע נחקרים בפרשה למסור הודעות שקר במשטרה.

3. במהלך חקירתה של המערערת הוצאו מספר צווים לתפיסת רכושה והקפאת נכסיה: בית המשפט השלום בעכו נתן ביום 31.1.2016 צו האוסר על ביצוע כל פעולה הנוגעת לזכויותיה של המערערת בביתה בראשון לציון (צ"א 59128-01-16), וכן צו המופנה לכל תאגיד בנקאי להקפיא כל פעולה בחשבונותיה של המערערת (צ"א 59132-01-16) אשר בהתאם אליו הוקפאו שני חשבונותיה בבנק לאומי ובבנק הפועלים. מלבד זאת נתפסו ברשות המשיבה כספים במזומן בסך 16,470 ₪ ו- 1,650 יורו. ביום 14.8.2016 האריך בית המשפט השלום בעכו את החזקת התפוסים עד ליום 15.11.2016 (ה"ת 8731-08-16), וביום 21.11.2016 האריך בשנית עד ליום 1.3.2017. יש לציון כי ביום 27.12.2016 הורה בית המשפט השלום בעכו על שחרור סכום של 50,000 ₪ מחשבונה של המערערת בבנק הפועלים, לצרכי מחייתה.

4. בד בבד עם הגשת כתב האישום ביום 27.2.2017, הוגשה לבית המשפט המחוזי בחיפה בקשה למתן צווים זמניים ברכוש האמור. לטענת המדינה, המערערת ביצעה עבירות פליליות המהוות עבירות מקור כאמור בחוק איסור הלבנת הון - עבירות הסרסרות והחזקת מקום לשם זנות - וכי כלל רכושה של המערערת ובו הרכוש נשוא הצו, הושג בעטיין של עבירות אלו וכתוצאה מביצוען. המשיבה ציינה כי אם תורשע המערערת, בדעתה לעתור לחילוט כלל הרכוש האמור, ומטעם זה התבקש צו חילוט זמני במטרה לשמר את הנכסים ולמנוע הברחתם. נטען כי קיימות ראיות לכאורה לתמיכה באישומים. מנגד, טענה המערערת כי סייעה לאחר בשם מרק קריימר בניהול בתי הבושת והוא בעליהם האמתי אשר קיבל את עיקר הרווחים שנבעו מהם, בעוד שלמערערת ניתן סכום זעום בלבד בתמורה לסיועה בניהול המקום כמעין "אחראית משמרת", כי אין ראיות כי רכושה נצבר מרווחים אלה, ולמעשה רכוש זה נצבר מעבודתה שלה בזנות בשנים הנדונות (2010-2016), וכן ממכירת דירות שהיו שייכות לה ברוסיה ובטשקנט והעברת הכספים במזומן לארץ.

5. ביום 7.9.2017 קיבל בית המשפט המחוזי בחיפה את בקשת המדינה והטיל צווי עיקול על רכושה של המערערת עד לתום ההליכים המשפטיים נגדה, והורה על מכירת רכבה של המערערת. בית המשפט נימק החלטתו בכך שבידי המשיבה ראיות טובות לכך שאף אם קריימר הוא בעליהם של בתי הבושת שיוחסו למערערת, המערערת תפקדה בפועל כמנהלת ומחזיקה מקום לשם עיסוק בזנות לפי הפרשנות הראויה לסעיף 204 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, על פי ההלכה הפסוקה, שהיא פרשנות תכליתית ורחבה. היקף הרכוש הרב שצברה אינו מתיישב עם גרסת המערערת והערכות שמסרה בחקירה כלפי היקף רווחיה שלה מעיסוקה בזנות. בית המשפט ציין כי ישנו חשש ממשי, הנלמד מניסיונות המערערת להעלים את רכבה במהלך החקירות, כי תעלים נכסיה או תבריח אותם באמצעות גורמים שונים.

6. ביום 14.9.2017 עיכב בית המשפט המחוזי, לבקשת המערערת, את מכירת רכבה עד ליום 7.10.2017, ומשהוגש הערעור הוריתי ביום 3.10.2017 להוסיף ולעכב את מכירת הרכב עד להחלטה אחרת.

7. בערעורה על החלטת בית המשפט קמא טוענת המערערת כי לצורך הכרעה בעניין הצווים הזמניים, אין די בכך שקיימות ראיות לכאורה לכך שהמערערת החזיקה או ניהלה מקום לשם עיסוק בזנות, אלא יש לבחון מהם הרווחים שהפיקה לכאורה מעיסוק זה. נטען כי עיקר הרווח המיוחס בכתב האישום למערערת לא הגיע לכיסה אלא לכיסו של מרק קריימר, ורכושה שלה נרכש באמצעות כספים שהגיעו ממקורות אחרים. לטענת המערערת ראיות התביעה מצביעות על כך כי הבעלים של בתי הבושת הוא מרק קריימר, וכי המערערת קיבלה לידיה בין 20% לשליש מרווחי המקום בלבד בתמורה לעבודתה, כלומר סכום שנע בין 880,000 ₪ ל- 1.5 מיליון ₪ בלבד מתוך 4.4 מיליון ₪ כלל רווחי בתי הבושת המיוחסים לה בכתב האישום. אף זאת בטרם נלקחו בחשבון רווחיה שלה מעיסוקה בזנות בבתי הבושת. היות שהעיסוק בזנות כשלעצמו אינו עבירה פלילית, הרי שלא ניתן לומר כי מקור הכספים השייכים לה מתוקף עבודה זו אינו חוקי. נטען כי בית המשפט לא נתן דעתו למסמכים שהוגשו באשר לדירות שמכרה המערערת בחו"ל, קל וחומר כאשר המשיבה בחרה שלא לנסות לבדוק נכונותם בחקירה. הכסף ממכירת דירות אלו מסביר את הזרמת ההפקדות לחשבונותיה של המערערת.

8. בדיון שלפני חזרה באת כוח המערערת על עיקרי טענותיה בערעור. הוטעם כי המערערת אינה חולקת על קיומן של ראיות לכאורה באשר להתנהלותם של בתי הבושת ולגבי מעורבותה של המערערת בניהולם, אלא על נתח הרווחים לו זכתה המערערת מרווחי בתי הבושת. נטען כי אין בראיות התביעה כל ראיה באשר לחלקה של המערערת ברווחים, ולעומת זאת ישנם בחומר הראיות אינדיקציות המצביעות על כך שהיא אינה הבעלים של בתי הבושת, אף כי בגרסאותיה בחקירה לא הפלילה המערערת את קריימר משום חששה ממנו.

מנגד טענה באת כוח המדינה כי החלטת בית משפט קמא ניתנה לאחר שבית המשפט קיבל לעיונו את כל חומר הראיות, ובהחלטתו נתן ביטוי לעולה ממנו. לגישת המדינה התשובה לטענת המערערת באשר לנתח הרווחים שלה בפעילות בתי הבושת היא משפטית, שכן בהתאם לחוק ולפסיקה ניתן לחלט את מלוא שווי העבירות אף אם סכום זה לא הגיע במלואו לידי הנאשם. כן נטען כי סכום כספי העבירות חושב באופן מדוקדק ושמרני, וכי שווי הנכסים של המערערת עליהם הוטל חילוט זמני נמוך משווי העבירות. עוד צוין כי במקביל לצווי החילוט הפליליים מושא הערעור ניתן לגבי אותם נכסים גם צו עיקול אזרחי על ידי בית המשפט בהליך לפי פקודת מס הכנסה.

דיון והכרעה

9. לאחר עיון ובחינת טענות הצדדים לא מצאתי כי יש ממש בערעור המערערת וממילא דינו להידחות.

בצדק טענה באת כוח המדינה כי המענה לטענתה האחת למעשה של המערערת הוא מענה משפטי. המערערת אינה חולקת כאמור על מעורבותה בניהולם של בתי הבושת ועל התחשיב לגבי ההכנסות של בתי הבושת. טענתה מתמקדת אך בשאלת הנתח מתוך רווחים אלה שהגיע לכיסיה היא. דא עקא ששאלה זו אינה רלבנטית כלל, שכן סעיף 21 לחוק איסור הלבנת הון, שכותרתו, "חילוט רכוש בהליך פלילי", קובע בין היתר כדלקמן:

"21. (א) הורשע אדם בעבירה לפי סעיפים 3 או 4, יצווה בית המשפט, זולת אם סבר שלא לעשות כן מנימוקים מיוחדים שיפרט, כי נוסף על כל עונש יחולט רכוש מתוך רכושו של הנידון בשווי של רכוש שהוא -

(1) רכוש שנעברה בו העבירה, וכן רכוש ששימש לביצוע העבירה, שאפשר את ביצועה או שיועד לכך;

(2) רכוש שהושג, במישרין או בעקיפין, כשכר העבירה או כתוצאה מביצוע העבירה, או שיועד לכך.

(ב) לענין סעיף זה, "רכושו של הנידון" - כל רכוש שנמצא בחזקתו, בשליטתו או בחשבונו."

לענין זה הובהר בפסיקתו של בית משפט זה כי "לשון סעיף 21 לחוק איסור הלבנת הון ברורה היא", ועל פיה ניתן לחלט רכוש בשווי הרכוש בו נעברה העבירה, ללא תלות בשאלה האם מלוא שווי הרכוש האמור הגיע לכיסו של הנאשם או שמא בחלקו הגיע לכיסו של אחר (ע"פ 6145/15 פישר נ' מדינת ישראל, פסקה 27 (25.10.2015)). יתרה מזו, חילוט מלוא סכום העבירה הוא ברירת המחדל לפי סעיף 21(א) לחוק, וחריגה מכך מחייבת "נימוקים מיוחדים שיפרט" בית המשפט (ע"פ 1872/16 דז'לדטי נ' מדינת ישראל, פסקה 60 (18.5.2017)).

10. כל האמור לעיל משליך במישרין גם על מתן צו חילוט זמני, שכן זה נועד "לשמר את מצבת נכסיו של הנאשם ולמנוע הברחתם, באופן שאם יורשע בסופו של הליך וינתן צו חילוט, ניתן יהא לבצע הצו" (בש"פ 6817/07 מדינת ישראל נ' סיטבון, פסקה 36 (31.10.2007), להלן: ענין סיטבון; ע"פ 5140/13 מדינת ישראל נ' אוסקר, פסקה 9 (29.8.2013), להלן: ענין אוסקר).

11. בשלב הבקשה למתן צו חילוט זמני - בדומה להליך מעצר נאשם עד לתום הליכים - על בית המשפט לבחון את דיות הראיות במישור הלכאורי ולהשתכנע כי קיים "פוטנציאל חילוט", היינו כי הראיות לכאורה מקימות סיכוי סביר לכך שבתום ההליך הפלילי יורשע הנאשם בעבירות המיוחסות לו וכי הרשעה זו תבסס עילה לחילוט רכושו (ענין סיטבון, פסקה 25; ענין אוסקר פסקה 9; בש"פ 3750/09 אלהואשלה נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (2.6.2009)).

12. במקרה דנן לא חולקת המערערת כאמור על קיומן של ראיות לכאורה, ובאשר לטענתה בנוגע לנתח הרווחים מתוך רווחי בתי הבושת שהגיע לכיסה ניתן מענה לעיל.

13. סוף דבר: הערעור נדחה.

ניתנה היום, ג' בחשון התשע"ח (23.10.2017).

שׁוֹפֵט